

آسیبشناسی مداخله در بافت‌های فرسوده شهری

عباس ملک حسینی¹، محمدمهدی درگاهی²، سهیلا پورحیدری^{3*}

1- دکتری برنامه‌ریزی شهری، عضو هیئت علمی دانشگاه و رئیس دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک

2- کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری- کارشناس سازمان بهسازی و نوسازی شهر همدان

3- دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی قزوین

EMAIL: Soheila_poorheidari@yahoo.com

چکیده

پیچیدگی مسائل و مشکلات شهرها در بسترهای متعدد و متنوع از زیرساختی یا رو ساختی یا اجتماعی و ترافیکی است و آنچه در توالی و رشد سیستم شهری و بناهای آن به وجود می‌آید، مسئله بافت‌های فرسوده و مسئله‌دار شهری است، که در تعریف آن به طور معمول به پهنه‌ای از محدود و جغرافیای شهری که عناصر متشکله آن اعم از تأسیسات، ابنیه، خیابان‌ها و... دچار فرسودگی و ناکارآمدی شده و سبب مشکلات اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، زیستمحیطی و... برای ساکنان شده، اشاره می‌شود. که این امر صرفاً ضرورت تغییر و تحویل در سیستم کالبدی، بناها و تأسیسات با بازسازی و نوسازی و متناسبسازی آن با شیوه جدید زیستی و مصالح استاندارد را مورد توجه قرار می‌دهد، توجه به این نکته ضروری می‌نماید که در مجموعه تعاریف صورت گرفته برای مداخله در بافت فرسوده نگاه ویژه صرفاً به مسائل کالبدی و احیای آن بوده است حال آنکه فرسودگی این پدیده دوگانگی، که شهرها را به دو قطب تقسیم می‌کند؛ معلول علت‌های متعددی است که شناخت و حرکت در راستای حل هر کدام آسیبشناسی و باز تعریف مجددی از مداخله و احیای بافت‌های فرسوده را می‌طلبد که این مقاله در پی آن است.

واژه‌های کلیدی: بافت‌های فرسوده، پدیده دوگانگی، مداخله، آسیبشناسی.

1- مقدمه

شهرهایی که در یک فاصله زمانی پدیده شهرنشینی مقدم بر شهرسازی می‌شود و روند رشد و جذب شتابان شهرنشینی از کنترل خارج می‌شود، عموماً با مشکلات خاصی روبرو می‌شوند که برطرف کردن این مشکلات هزینه و زمان زیادی می‌طلبد. از مهم‌ترین پیامدهای شهرنشینی در کنار عدم ایجاد زیرساخت‌های مناسب شهری برای ساکنین و مهاجرین شهرها، به وجود آمدن بافت‌های مسئله‌دار و فرسوده پیرامون و درون شهر است که معضلات متعدد فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی را به دنبال خواهد داشت. امروزه این مناطق فراموش شده شهری به عنوان عاملی برای جلوگیری از تحقق اهداف و برنامه‌های شهرداری‌ها و توسعه اقتصادی شهرها بشمار می‌روند. امری که به قطبی شدن درون‌شهری شدت می‌بخشد و به فرسایش کالبدی، اجتماعی و اقتصادی قسمت وسیعی از شهر منجر می‌شود تا جایی که امروزه بافت‌های فرسوده به منزله تهدیدی انسانی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و کالبدی برای شهرها به شمار می‌آیند.